DOMSTOLENS DOM (femte avdelningen)
den 20 mars 1997 *

I mål C-13/96,

angående en begäran enligt artikel 177 i EG-fördraget, från Conseil d'État de Belgique, att domstolen skall meddela ett förhandsavgörande i det vid den nationella domstolen anhängiga målet mellan

Bic Benelux SA

och

État belge,

angående tolkningen av artikel 1 punkterna 1 och 5 i rådets direktiv 83/189/EEG av den 28 mars 1983 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter (EGT L 109, s. 8), ändrat genom rådets direktiv 88/182/EEG av den 22 mars 1988 (EGT L 81, s. 75),

meddelar

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden J.C. Moitinho de Almeida samt domarna L. Sevón, C. Gulmann (referent), D.A.O. Edward och P. Jann,

* Rättegångsspråk: franska.

generaladvokat: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
justitiesekreterare: avdelningsdirektören D. Louterman-Hubeau,

med beaktande av de skriftliga yttranden som har inkommit från:

— Bic Benelux SA, genom advokaterna Emmanuel de Cannart d'Hamale och Patrick Baeten, Bryssel,

— den belgiska regeringen, genom Jan Devadder, förvaltningschef vid ministeriet för utrikesärenden, utrikeshandel och utvecklingssamarbete, i egenskap av ombud,

— den franska regeringen, genom Catherine de Salins, biträdande chef vid utrikesministeriets rättstjänst, och Romain Nadal, biträdande sekreterare för utrikesärenden vid samma avdelning, båda i egenskap av ombud, och

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom juridiske rådgivaren Hendrik van Lier och Francisco de Sousa Fialho, rättstjänsten, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till förhandlingsrapporten,

efter att muntliga yttranden avgivits vid sammanträdet den 24 oktober 1996 av: Bic Benelux SA, företrätt av Emmanuel de Cannart d'Hamale och Ian S. Forrester, QC, den belgiska regeringen, företrädd av advokaten Bernard van de Walle de Ghelcke, Bryssel, och kommissionen, företrädd av Hendrik van Lier,

och efter att den 28 november 1996 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Conseil d'État de Belgique har genom beslut av den 4 december 1995, som inkom till domstolen den 19 januari 1996, begärt att domstolen enligt artikel 177 i EG-fördraget skall meddela ett förhandsavgörande avseende en fråga om tolkningen av artikel 1 punkterna 1 och 5 i rådets direktiv 83/189/EEG av den 28 mars 1983 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter (EGT L 109, s. 8), ändrat genom rådets direktiv 88/182/EEG av den 22 mars 1988 (EGT L 81, s. 75, nedan kallat direktiv 83/189).

2 Frågan har uppkommit inom ramen för en talan varigenom Bic Benelux SA (nedan kallat Bic) bland annat har yrkat ogiltigförklaring av ministerieförordningen av den 24 december 1993 om systemet för produkter som skall påföras miljöskatt och som trädde i kraft den 1 januari 1994 (*Moniteur belge* av den 29 december 1993, s. 28903, nedan kallad ministerieförordningen), till den del den avser engångsrakhyvlar.

3 Ett system med miljöskatt infördes i det belgiska rättssystemet genom artikel 369—401 i lagen av den 16 juli 1993 om komplettering av statens federala struktur (*Moniteur belge* av den 20 juli 1993, s. 17013, nedan kallad lagen). Enligt artikel 369 i lagen är miljöskatten en "skatt som likställs med punktskatter och som uttas på en konsumtionsvara på grund av den skadliga miljöpåverkan som den anses ge upphov till".

4 Systemet med miljöskatter skall i synnerhet tillämpas på engångsprodukter vilka i artikel 369.7 i lagen definieras som varje "produkt som är avsedd att användas endast en gång eller ett begränsat antal gånger och som förlorar sitt bruksvärde efter att den har använts antingen en gång eller ett begränsat antal gånger eller

därför att en av dess delar har använts, tömts eller laddats ur och kan efter omständigheterna inte bytas ut, fyllas på eller laddas upp".

5 Enligt artikel 376 punkt 1 i lagen påförs engångsrakhyvlar en miljöskatt på 10 BFR.

6 I artikel 391 i lagen föreskrivs en skyldighet att märka de produkter på vilka miljöskatt skall uttas:

"För att säkerställa kontrollen över miljöskattens uppbörd och informera konsumenten, skall alla behållare eller produkter som skall påföras en av miljöskatterna enligt denna lag förses med ett särskilt märke av vilket det klart framgår att en miljöskatt skall uttas på dem och till vilket belopp eller anledningen till undantag eller pantens belopp. Finansministeriet skall utfärda närmare föreskrifter om tillämpningen av denna artikel. Det kan föreskriva att varje behållare, produkt eller förpackning skall vara försedd med en försegling, ett band, ett omslag, ett klistermärke, en etikett eller liknande... ."

7 Finansministeriet vidtog genom ministerieförordningen olika åtgärder för att verkställa lagen.

8 I artikel 11 i ministerieförordningen föreskrivs följande:

"1. Innan produkterna avhämtas för övergång till fri omsättning skall de förses med det särskilda märke som föreskrivs i bilaga 1 till denna förordning.

2. Miljöskattens belopp skall anges.

3. Om flera produkter som påförs miljöskatt marknadsförs i en enda förpackning, får det särskilda märket samt det sammanlagda beloppet av den miljöskatt som skall uttas anges på denna förpackning."

9 I artikel 18 punkterna 1 och 2 i ministerieförordningen föreskrivs följande:

"1. Produkter på vilka miljöskatt skall uttas som är avsedda att levereras inom ramen för den skattefrihet som beskickningar åtnjuter får övergå till fri omsättning utan att miljöskatt uttas.

2. Innan de produkter som avses i artikel 18 punkt 1 levereras skall de förses med det särskilda märke som föreskrivs i bilaga 2."

10 Bic, som i Belgien marknadsförde engångsrakhyvlar bestående av en enda del innan systemet med miljöskatt trädde i kraft, har grundat sin talan vid Conseil d'État på bland annat överträdelse av direktiv 83/189, eftersom ministerieförordningen inte hade anmälts till kommissionen i enlighet med artikel 8.1 i direktivet innan den antogs.

11 Enligt denna bestämmelse skall medlemsstaterna omedelbart till kommissionen anmäla alla förslag till tekniska föreskrifter, förutom när det endast rör sig om införlivande av en internationell eller europeisk standard i dess helhet, samt ge en kort redogörelse för skälen till varför en sådan teknisk föreskrift måste antas.

12 Begreppet "teknisk föreskrift" definieras i artikel 1 punkt 5 i direktiv 83/189 som "tekniska specifikationer, inbegripet tillämpliga administrativa bestämmelser, som är rättsligt eller faktiskt tvingande vid marknadsföring eller användning i en medlemsstat eller en större del därav, med undantag för sådana specifikationer som har fastställts av lokala myndigheter". Enligt artikel 1 punkt 1 avses med "'teknisk specifikation' en i ett dokument intagen specifikation som fastställer de egenskaper som krävs av en produkt, exempelvis kvalitetsnivåer, prestanda, säkerhet eller dimensioner, inbegripet sådana krav på produkten som avser terminologi, symboler, provning och provningsmetoder, förpackning, märkning eller etikettering samt produktionsmetoder och processer ...".

13 Till den del det i artiklarna 11 och 18 i ministerieförordningen föreskrivs att särskilda märken skall anbringas på produkter som påförs miljöskatt anser Conseil d'État att frågan om Bics grund rörande direktiv 83/189 är välgrundad beror på om dessa bestämmelser i ministerieförordningen, i vilka etiketteringsskyldigheten föreskrivs på ett exakt och tvingande sätt, skall betraktas som en "teknisk specifikation" i den mening som avses i direktivet.

14 Conseil d'État har under dessa omständigheter förklarat målet vilande och begärt att domstolen skall meddela ett förhandsavgörande beträffande följande fråga:

"Utgör skyldigheten att förse de varor som påförs en skatt på grund av att de anses ge upphov till skadlig miljöpåverkan med ett särskilt märke innan de övergår till fri omsättning, samt skyldigheten att förse samma varor med ett annat särskilt märke när de undantas från samma skatt, inom ramen för den skattefrihet som beskickningar åtnjuter, 'tekniska specifikationer' enligt artikel 1.1 i rådets direktiv

83/189/EEG av den 28 mars 1983 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter, ändrat genom direktiv 88/182/EEG av den 22 mars 1988, eller 'tekniska föreskrifter' enligt artikel 1.5 i samma direktiv?"

15 Den nationella domstolen vill genom denna fråga i huvudsak få klarhet i om en skyldighet att anbringa vissa särskilda märken på produkter som påförs en skatt på grund av den skadliga miljöpåverkan som de anses ge upphov till, såsom den skyldighet som föreskrivs i artiklarna 11 och 18 i ministerieförordningen, utgör en teknisk specifikation i den mening som avses i direktiv 83/189 och om den nationella regel där denna skyldighet införs utgör en teknisk föreskrift i den mening som avses i nämnda direktiv.

16 Den belgiska regeringen och kommissionen anser att denna fråga skall besvaras nekande.

17 Enligt den belgiska regeringen omfattar begreppet teknisk specifikation, trots sin formulering, inte alla krav på märkning. Detta begrepp skall nämligen tolkas med hänsyn till direktivets syften och räckvidd, vilket innebär att anmälningsskyldigheten endast är tillämplig på krav avseende märkning varigenom det införs en teknisk standard som i sig kan utgöra ett hinder för den fria rörligheten. Avsikten med märkningen i fråga i målet vid den nationella domstolen är emellertid att informera allmänheten om att produkterna påverkar miljön och att uppmuntra allmänheten att välja andra, mindre skadliga produkter. Märkningen är utan åtskillnad tillämplig på inhemska och på importerade produkter och krävs inte utöver etikettering med likadant innehåll som har anbringats i ursprungsmedlemsstaten. Det rör sig om en åtgärd som syftar till att skydda miljön och som faller utanför tillämpningsområdet för direktiv 83/189, vilket begränsas till nationella åtgärder som endast på grundval av artikel 100a i fördraget kan harmoniseras på gemenskapsnivån.

18 Den belgiska regeringen anser för övrigt att denna tolkning stöds av Europaparlamentets och rådets direktiv 94/10/EG av den 23 mars 1994 om en väsentlig ändring

för andra gången av direktiv 83/189/EEG om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter (EGT L 100, s. 30) varigenom en ny punkt 3 infördes i artikel 1 i direktiv 83/189 och begreppet "annat krav" definierades som "ett krav som inte är en teknisk specifikation och som ställs på en produkt framför allt för att skydda ... miljön och som påverkar dess livscykel efter det att den har släppts ut på marknaden ...". Att detta begrepp tillades genom direktiv 94/10, som av tidsmässiga skäl (ratione temporis) inte är tillämpligt i målet vid den nationella domstolen, visar enligt regeringen på att begreppet "teknisk specifikation" som återfinns i direktiv 83/189 inte avsåg de krav som uppställs beträffande en produkt med hänsyn till miljöskydd.

19 Dessa argument kan inte godtas. Direktiv 83/189 ger inte något stöd för tolkningen att det begränsas till nationella åtgärder som endast kan harmoniseras på grundval av artikel 100a i fördraget. Syftet med detta direktiv är nämligen att genom en förebyggande kontroll skydda den fria rörligheten för varor, som utgör en av gemenskapens grundvalar. Denna kontroll är nödvändig i den utsträckning som tekniska föreskrifter, som omfattas av direktivet direkt eller indirekt, faktiskt eller potentiellt kan hindra varuutbytet inom gemenskapen. Sådana hinder kan följa av att nationella tekniska föreskrifter antas, även om dessa inte krävs utöver märkning som har anbringats i ursprungsmedlemsstaten och oberoende av de skäl som har berättigat att föreskrifterna har antagits.

20 Således skall konstateras att det förhållandet att en nationell åtgärd har vidtagits för att skydda miljön eller det förhållandet att det därigenom inte införs någon teknisk standard som i sig kan utgöra ett hinder för den fria rörligheten inte innebär att åtgärden i fråga inte kan utgöra en teknisk föreskrift i den mening som avses i direktiv 83/189.

21 Dessutom skall konstateras att definitionen av begreppet "annat krav" som infördes genom direktiv 94/10 och den hänvisning till miljön som där görs saknar betydelse vid tolkningen av begreppet "teknisk specifikation". Det är i detta avseende

tillräckligt att erinra om att den nya bestämmelsen endast avser andra krav än tekniska specifikationer.

22 Enligt kommissionen skall skyldigheten att märka de produkter på vilka miljöskatt skall uttas, som är avsedd att säkerställa kontrollen av miljöskattens uppbörd, anses utgöra en skattemässig tilläggsåtgärd och således en skatteliknande åtgärd i likhet med de nationella bestämmelser där det föreskrivs att skattemärken skall anbringas på produkter som påförs punktskatt. Kommissionen har påpekat att direktiv 83/189, som var tillämpligt vid tidpunkten för de faktiska omständigheterna, trots avsaknaden av uttryckliga bestämmelser inte är tillämpligt på skattemässiga åtgärder. Vad gäller nationella åtgärder som har vidtagits före den 1 juli 1995, följer det förhållandet att direktiv 83/189 inte är tillämpligt av den nya bestämmelse som genom direktiv 94/10 har införts i artikel 1 punkt 9 andra stycket tredje strecksatsen i direktiv 83/189. Enligt denna bestämmelse "[omfattar] de tekniska föreskrifter som är faktiskt tvingande ... följande: — Tekniska specifikationer eller andra krav som hänger samman med skattemässiga eller finansiella åtgärder som påverkar konsumtionen av produkterna genom att främja efterlevnaden av dessa tekniska specifikationer eller andra krav ...". Enligt kommissionen omfattar denna bestämmelse märkningsskyldigheten i fråga i målet vid den nationella domstolen, vilket innebär att märkningsskyldigheten inte omfattades av anmälningsskyldigheten, eftersom den hade beslutats före den 1 juli 1995.

23 I detta avseende skall det för det första betonas att märkningsskyldigheten i fråga i målet vid den nationella domstolen enligt definitionen av detta begrepp i artikel 1 punkt 5 i direktiv 83/189 utgör en de iure teknisk föreskrift med beaktande av att den "är tvingande vid marknadsföring" av den berörda produkten och att det enligt definitionen av detta begrepp i artikel 1 punkt 1 rör sig om en teknisk specifikation med beaktande av att föreskriften fastställer "de egenskaper som krävs av en produkt, exempelvis ... sådana krav på produkten som avser ... märkning eller etikettering ...".

24 Det skall för det andra påpekas att märkningen i fråga i synnerhet har till syfte att informera allmänheten om produktens miljöpåverkan och att den belgiska regeringen har bekräftat den betydelse som skall fästas vid denna aspekt på reglerna avseende märkning. Syftet med miljöskatten, varigenom man eftersträvar att skydda miljön, främjas således genom märkning som på samma sätt som andra miljömärkningar — oberoende av om de har samband med miljöskatter eller ej — erinrar konsumenterna om ifrågavarande produkters skadliga miljöpåverkan.

25 Följaktligen skall konstateras att eftersom märkningsskyldigheten i fråga inte på något sätt kan anses endast utgöra en skattemässig tilläggsåtgärd, utgör den inte ett krav som hänger samman med en skattemässig åtgärd i den mening som avses i artikel 1 punkt 9 andra stycket tredje strecksatsen i direktiv 83/189, ändrat genom direktiv 94/10.

26 Av ovanstående överväganden följer att frågan skall besvaras så, att en skyldighet att anbringa vissa särskilda märken på produkter som påförs en skatt på grund av den skadliga miljöpåverkan som de anses ge upphov till, såsom den skyldighet som föreskrivs i artiklarna 11 och 18 i ministerieförordningen, utgör en teknisk specifikation i den mening som avses i direktiv 83/189 och att den nationella regel där denna skyldighet införs utgör en teknisk föreskrift i den mening som avses i nämnda direktiv.

Rättegångskostnader

27 De kostnader som har förorsakats den belgiska och den franska regeringen och Europeiska gemenskapernas kommission, som har inkommit med yttrande till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

— angående den fråga som genom beslut av den 4 december 1995 förts vidare av Conseil d'État de Belgique — följande dom:

En skyldighet att anbringa vissa särskilda märken på produkter som påförs en skatt på grund av den skadliga miljöpåverkan som de anses ge upphov till, såsom den skyldighet som föreskrivs i artiklarna 11 och 18 i ministerieförordningen av den 24 december 1993 om systemet för produkter som skall påföras miljöskatt, utgör en teknisk specifikation i den mening som avses i rådets direktiv 83/189/EEG av den 28 mars 1983 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter, ändrat genom rådets direktiv 88/182/EEG av den 22 mars 1988. Den nationella regel där denna skyldighet införs utgör en teknisk föreskrift i den mening som avses i nämnda direktiv.

Moitinho de Almeida Sevón Gulmann

Edward Jann

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 20 mars 1997.

R. Grass
Justitiesekreterare

J.C. Moitinho de Almeida
Ordförande på femte avdelningen